

JEVREJSKA OMLADINA BEOGRADA U NOB

Već 19 aprila 1941, nedelju dana posle okupacije Beograda, Jevrejima je bilo naređeno, pod pretnjom smrtno kazne, da se imaju javiti nemačkoj komandi.

Bili su teški dani u kojima nije bilo lako dignuti glavu i nadati se nečemu dobrom.

Jedina svetla tačka bila je Partija. Partija je bila simbol slobode i muške borbe za život a protiv nemačkih zavojevača. Ona je tada okupila oko sebe i jevrejsku omladinu sa Dorćola.*)

Partija je organizovala skojevske grupe od jevrejskih omladinaca na Dorćolu baš zbog specifične situacije Jevreja u tim danima, kada su ih za svaku sitnicu vodili na streljanje. Te skojevske grupe predvodili su članovi Partije. Grupe su se sastajale ilegalno, obrađivale biltene i širile vesti među građane, skupljali sanitetski materijal za diverzante i partizane, spremali se na ilegalnim kursovima za ukazivanje prve pomoći, skupljali „crvenu pomoć“ u novcu i odeći za partizane, učili se upravljanju kolima, palili okupatorsku štampu, učestvovali u diverzantskim akcijama itd. Sve su to radili jevrejski omladinci koji su ostali u pozadini dokle god su bili „u slobodi“, tj. dok nije počelo odvođenje Jevreja na Sajmište. U tom trenutku su oni omladinci koji su bili kompromitovani, dobili veze

---

*) Ta omladina najvećim je delom već bila prošla kroz školu naprednog cionističkog omladinskog pokreta „Hašomer hacair“ („Mladi čuvar“). Članovi „klena“ („gnezda“, naziv za društvene prostorije u kojima su se održavali, gotovo svakodnevno, sastanci, kursevi i predavanja) nisu dobivali samo jevrejsku naobrazbu i nisu bili vaspitani samo u duhu pomaganja i aktivnog učestvovanja u izgradnji Palestine kao staro-nove domaje Jevreja; oni su se ovde upoznavali i s klasicima marksizma koje je jevrejska socijalistička omladina priznavala za svoje ideološke putokaze, izgrađujući svoj pogled na svet u okviru dijalektičko-materijalističkih shvatanja i vekovnih socijalnih ideala čovečanstva, pomažući u svakodnevnoj praksi često borbu radničke klase u našoj zemlji i nastojanja SKOJ-a i Partije, naprednih legalnih organizacija, progresivne štampe itd. Iz redova „Hašomer hacaira“, već od samog njegovog osnivanja u Jugoslaviji regrutovali su se sve više i sve češće politički borci koji su odigrali znatnu ulogu u revolucionarnom pokretu kako do 1941 god. tako i u godinama borbe protiv okupatora. (Napomena redakcije)

sa partizanima i odlazili u šumu. Na žalost, prepadi i racije Nemaca su ipak mnoge iznenadili te su desetine omladinaca odvedene u Specijalnu policiju i, za odmazdu, streljane. Međutim, bilo ih je koji su i dalje ostali u ilegalnosti u Beogradu i radili do poslednjeg dana, dok nisu dobili vezu za šumu.

Na poziv Partije prva grupa jevrejskih omladinaca krenula je u partizane 8 avgusta 1942. Veći deo, skoro svi, poginuli su u borbama širom zemlje. Duga je lista poginulih drugova i većinom su to neznani junaci. Od njihovih porodica gotovo niko nije ostao u životu i oni danas žive u sećanju preživelih drugova kojih na žalost ima vrlo malo.

Nekoliko svetlih likova naročito se ističu među njima.

Pomenućemo najpre Hajima Haravona, rođenog 1919. Bio je sin siromašnog krojačkog radnika. Nadimak mu je bio LALE. Najpre šegrt u trgovini koju nije nikako voleo, posle je prešao na bravarski zanat. Bilo mu je 16 godina kad je bio prvi put uhapšen. Po ulasku Nemaca pobeo je u Split, ali već septembra 1941 vraća se da se priključi SKOJ-u. Najzad mu je bio poveren zadatak: odred je bio za kurira Posavskog odreda i održavao je vezu između tog odreda i beogradskog Komiteta. Preveo je nekoliko drugova u partizane, u Posavski odred. Kad je 1942 provaljena jedna grupa lekara i cela streljana, poginuo je Hajim Haravon.

Pomenućemo zatim Edi Daviča. On je poznat omladinac još iz doba predratne Jugoslavije. Već 1941 teško je ranjen kod Lipovice Šume i u borbi je poginuo. Bio je sekretar SKOJ-evske organizacije u Beogradu.

Alfandari, zvani Alfa poginuo je u borbi sa neprijateljem decembra 1941, kod Sjenice.

Binja Mandil bio je borac Dugalićevog bataljona. Poginuo je u Crnoj Gori na Durmitoru 1941 u borbi protiv četnika.

Mosko Konfino, zvani Mole, poginuo je kao puškomi-traljezac Kolubarskog odreda. Ne zna se kada i gde je poginuo.

Jichak Levi, zvani Vivi. Bio je delegat vođa I Proleter-ske brigade. Poginuo je junačkom smrću 1943 u borbama protiv četnika.

Mišo Šterk bio je komandir čete Posavskog odreda i poginuo je 1942 u borbi protiv Nemaca.

Lujo Davičo, profesor ritmike, streljan je od Talijana u Nikšiću 1942 posle atentata na grupu talijanskih oficira u njihovoj menzi.

Josif Almuzlino zvani „Alma“ poginuo je u borbi protiv neprijatelja 1942 godine. Poginuli su u borbi i njegovi roditelji i brat Emil.

Emil-Hajim Almozlino zvani „Guta“. Kao veoma mlad SKOJ-ovac izvršio je nekoliko diverzija još u Beogradu 1941 godine. Tako je zapalio jednu nemačku garažu pre nego što je otišao u partizane. Poginuo je 1942 godine opkoljen sam od Nemaca.

Benko Demajorović, poginuo u Dalmaciji 1943 godine pri povlačenju Talijana.

Demajorović Miša, poginuo 1942 godine na Romaniji.

Leopold Dajč, zvan „Daja“, bio je sekretar jedne SKOJ-evske organizacije i privukao SKOJ-u veliku grupu jevrejskih omladinaca cionista koji su pošli u partizane. Streljan je sa prvom grupom Jevreja 1941 godine u Beogradu.

Nina Jakovljević — delegat voda, poginula 1944 godine u Zaječaru.

Erih Koen zvan „Era“, poginuo 1942 godine marta meseca na Romaniji, braneći otpupnicu Čiče sa Romanije.

Valter Koen zvan „Pajki“ poginuo 1942 godine marta meseca braneći otpupnicu Čiče sa Romanije.

Članovi „kena“ beogradskog „Hašomer hacaira“, 1935 god. Većina je 1941 god. pošla u NOB. Danas su u životu svega četiri od omladinaca na ovoj slici.

Jole Levi — član Partije, zadužen po radu sa jevrejskom omladinom 1941 godine, streljan u julu 1941 godine.

Šimon — poginuo 1941 godine kao borac Posavskog odreda.

Jole Arueti — poginuo kao borac Kosmajskog odreda 1942 godine.

Josif Majer zvan „Tarcan“, komesar čete Valjevskog odreda uhvaćen i obešen, sa Nikolom Borotom u Valjevu marta 1942 godine.

Hajim Baruh, mladi SKOJ-evac, streljan u Nišu.

Josif Baruh, poznat kao „Joži“, poginuo u Užicu 1941 godine, stari i poznati partiski radnik sa Dorćola, odlikovan Ordenom zasluge za narod II reda.

Isa Baruh poznati partiski radnik sa Dorćola poginuo za oslobođenje Užica 1941 godine.

Bora Baruh, poznati slikar, uhvaćen u III ofenzivi i 7 jula streljan u Jajincima. Bio je politički komesar, odlikovan Ordenom zasluge za narod I reda.

Sela Baruh — Simić, uhvaćena u akciji povodom eksplozije na Kotež Neimaru i streljana 4 oktobra 1941 godine, omlikovana Ordenom zasluge za narod I reda.

Rafajlo Talvi — SKOJ-evac, bacio se sa trećeg sprata u času kada su došli da ga hapse 1941 godine.

Bela Baruh je radila kao SKOJ-evka u Beogradu do 1942 godine i uhvaćena i mučena u logoru i najzad streljana 13 marta 1943 godine. Imala je 18 godina.

„Cane“ poznat mnogim drugovima iz oslobođenog Užica. Poginuo u Užicu 1941 godine.

Rena Abravanel poginula 1942 godine u Crnoj Gori.

Jona Poljokan, bila borac Kosmajskog odreda i 1943 godine pala neprijatelju u ruke. Sprovedena za Beograd i streljana pod najgorim mukama.

Ruža Poljokan, SKOJ-evka koja je uhapšena 1941 godine i kao trudna streljana u specijalnoj policiji.

Viktor Benvenisti, zvani „Viki“, poginuo 1942 godine kao borac.

Samujlo Benvenisti, zvani „Šampita“, poginuo 1942 godine kao borac.

Natalija Benvenisti poginula sa oslobođenjem Sarajeva 1945 godine.

Avram Pijade, aktivni sindikalista, pošao u P. O. 1941, ne zna se gde je poginuo.

Rafa i David Demajo, stari komunisti, poginuli 1941 u borbi.

Solomon Anaf, poginuo oktobra 1941 u Kosmajskom odredu.

Jakov Baruh, španski borac, poginuo 1943 u borbi.

Ima još puno Dorćolaca koji su poginuli u partizanskim odredima, ali budući da su čitave porodice nastradale, to se njihova imena danas ne znaju. Dorćol i preživeli drugovi večno će se sjećati zverskih nasilja nemačkog okupatora i čuvati uspomene svojih poginulih drugova kao primer kako se treba boriti za slobodu i nezavisnost domovine.